

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Bijna tien jaar geleden riep een groep Nederlanders, onder wie Hedy d'Ancona, Frits Bolkestein en Els Borst, met een gemeenschappelijk manifest op om drugs te reguleren.

Het is tijd voor een nieuw manifest. Want er waait een gure wind door het drugsdebat. Door de onmacht om drugscriminaliteit effectief aan te pakken, lijken we juist de andere kant op te gaan.

In 2019 is het precies honderd jaar geleden dat de eerste Opiumwet tot stand kwam. In 1912 namen de Verenigde Staten het initiatief tot een internationale conferentie in Den Haag om de handel in en het gebruik van opium terug te dringen. Aanvankelijk voelden de Europese landen daar weinig voor. Zij hadden grote belangen in de handel in cocaïne, heroïne, morfine en opium in hun koloniën. Toch kwam het in 1914 tot een internationaal opiumverdrag, waarna het Nederlandse parlement met algemene instemming de Opiumwet aannam.

Doodlopende weg

We zijn nu honderd jaar verder. En wij concluderen dat het pad dat met de aanname van de Opiumwet in 1919 is ingeslagen, anno 2019 een doodlopende weg blijkt te zijn. Na het eerste verdrag tegen opium volgden in de afgelopen eeuw talloze mondiale verdragen, die één ding gemeen hebben: het streven naar een drugsvrije wereld. Maar niets lijkt op dit moment verder weg dan dat. Het United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) becijferde dat jaarlijks 300 miljard dollar omgaat in de wereldwijde narconomie, waarvan één derde in de cocaïnehandel.

Mensen gebruiken drugs. Verdrag of geen verdrag. Wet of geen wet. Vandaag de dag lijken overheden nog altijd blind voor dat inzicht.

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Wereldwijd wordt jaarlijks 100 miljard dollar uitgegeven aan de bestrijding van drugsgebruik en drugshandel. Zonder resultaat, want de drugsmisdaad blijft groeien en zich verder vertakken. De directe gevolgen van drugscriminalisering zijn duidelijk. Kijk naar het hoge percentage druggerelateerde gevangenisstraffen in de Verenigde Staten en alle doden die wereldwijd vallen als gevolg van de 'war on drugs'. In Nederland is er een toenemend illegaal drugscircuit waarbinnen geweldsmisdrijven en moorden plaatsvinden. En door de illegaliteit wordt er steeds meer chemisch drugsafval gedumpt in de natuur en op straat.

Principes en pragmatisme

De ondertekenaars van dit manifest verschillen van mening over drugs. Sommigen van ons keuren het gebruik van drugs af. Anderen geloven dat mensen vrij moeten zijn om genotmiddelen te gebruiken. Maar met elkaar zijn we van mening dat de aanpak van de overheid erop gericht moet zijn om zowel de schadelijke effecten van drugsgebruik als van drugsbestrijding te beperken op basis van beleid dat werkt.

Dat vraagt om pragmatisme. Bij politici op lokaal, nationaal en internationaal niveau. De bekende mantra van méér bestrijding, méér drugswetten, méér repressie en méér stoere taal gaat het verschil niet maken. Het is tijd voor een ander perspectief. Voor een effectieve strategie. Alleen dan kunnen overheden langzaam maar zeker terrein terugwinnen op de drugsmisdaad. En we moeten realistisch zijn. Als eindelijk gekozen wordt voor een andere koers, dan zal er een lange overgangssituatie zijn, waarin drugscriminaliteit nog steeds aangepakt moet worden.

Historisch moment

Honderd jaar Opiumwet is voor Nederland een historisch moment om terug te kijken op ons internationaal vooruitstrevende drugsbeleid en lessen te trekken. Wat valt op? Het aantal gezondheidsincidenten is laag.

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

En de manier waarop we drugs- en gebruikersmarkten monitoren, wordt internationaal geroemd.

Maar er zijn ook zorgen. Vooral over de productie van synthetische drugs en het aandeel van Nederland in de wereldwijde handel. Er woedt een brede discussie over ondermijning van de rechtsstaat en de brutaliteit van internationaal opererende drugsnetwerken en hun afvaldumpingen en liquidaties.

Honderd jaar Opiumwet biedt de kans vooruit te kijken mét de wijsheid van de afgelopen eeuw in de rug. Het is tijd om de politieke loopgraven te verlaten en ons te verenigen in een strategie die wérkt.

Ideeën

Wij hebben ons laten inspireren door de aanbevelingen van de Global Commission on Drug Policy, waarin toonaangevende politici zitting hebben, en stellen het volgende voor op weg naar een realistisch drugsbeleid:

- Laat het streven om via repressie naar een drugsvrije wereld te komen, varen. Het is een heilloze weg.
- Kies voor een gereguleerde drugsmarkt. Niet te verwarren met een vrije drugsmarkt. Maak in de aanpak en fasering onderscheid naar de schadelijkheid van drugs. Leer van de wietexperimenten en bouw hierop verder. Een overheid die de regie neemt op een controversiële markt verdient lof.
- Beperk de schade door mensen die drugs gebruiken niet te stigmatiseren en te criminaliseren, maar door de toegankelijkheid en kwaliteit van voorlichting en hulpverlening te vergroten en te verbeteren en heb daarbij vooral oog voor jongeren en andere kwetsbare personen.
- Werk internationaal samen. Voor een realistisch drugsbeleid moeten we ook over de grenzen heen kijken.

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Instelling van een staatscommissie

Honderd jaar na de eerste Opiumwet is het tijd voor een nieuwe manier van denken. Over hoe we een weg vinden uit de crisis die de afgelopen eeuw te veel mensenlevens heeft verwoest en te veel geld heeft gekost. Dit gaat niet over de vraag wie vóór drugs is en wie ertegen. Dit gaat over doen wat werkt. We snappen dat daar ook het (verder) objectiveren en concretiseren van onze ideeën bij hoort. Wij stellen daarom voor om, in navolging van de Werkgroep Verdovende Middelen die in 1968 werd ingesteld om adviezen te geven over verantwoord drugsgebruik, een staatscommissie te benoemen. Deze staatscommissie zou de opdracht moeten krijgen om voorstellen te doen om ons drugsbeleid te hervormen, waarbij het uitgangspunt is om gezondheidsrisico's van drugs zo laag mogelijk te houden en de gezondheid, veiligheid en welzijn van onze samenleving als geheel zo goed mogelijk te waarborgen.

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Initiatiefnemers

Floor van Bakkum
Manager Jellinek

Vera Bergkamp
Tweede Kamerlid D66

Maarten Groothuizen
Tweede Kamerlid D66

Dr. Ton Nabben
*Drugsonderzoeker, Faculteit Maatschappij
en Recht, Hogeschool van Amsterdam*

Ondertekenaars

Dr. Jan van Amsterdam
Psychiatrie, Amsterdam UMC

Hedy d'Ancona
*Ex-minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Cultuur*

Prof. dr. G.G. Anthonio
*Voorzitter Raad van Bestuur
Verslavingszorg Noord Nederland*

Merel Baldé (MEROL)
Zangeres

Nellie Benner
Presentator Drugslab BNN

Theo M.G. van Berkestijn
Ex-secretaris-generaal KNMG

Gemma Blok
Hoogleraar Moderne Geschiedenis, OU

Marc Blom
*Lid Raad van Bestuur / psychiater,
Parnassia Groep*

Tom Blickman
*Drugs & Democratie programma,
the TransNational Institute (TNI)*

Margreeth de Boer
Ex-minister van VROM

Prof. mr. drs. Frits Bolkestein
Ex-minister van Defensie

Joost J. Breeksema
Directie Stichting Open

Prof. Dr. W. van den Brink
*Em. hoogleraar Verslavingszorg,
Amsterdam UMC*

Annabel Broer
Landelijk Voorzitter JD

Prof. Mr. Dr. Jan G. Brouwer
*Hoogleraar Algemene
Rechtswetenschap, RUG*

Kathalijne Buitenweg
Tweede Kamerlid GroenLinks

Machteld Busz
Directie Mainline

Dr. Lex Cachet
Bestuurskunde, EUR

Splinter Chabot
Presentator en oud-voorzitter JOVD

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Prof. Dr. Rik Crutzen
*Hoogleraar Behaviour
Change & Technology, UM*

Martijn Derks
*Manager Vincent van Gogh
Verslavingszorg*

Mari van Dorst
Directie Safety Group

Raimond Dufour
Stichting Drugsbeleid

Dr. Hans Dupont
Verslavingspecialist, Mondriaan

Drs. Andrée van Es
*Ex-Kamerlid, -wethouder en
-voorzitter van GGZ-Nederland*

drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
Directeur GGZ Nederland

Prof. Dr. Ingmar Franken
Professor of Clinical Psychology, EUR

Niels de Geus
Directeur, AIR Amsterdam

Yousef Gnaoui (Sef)
Zanger

Sander Groet
Founding partner A'dam Toren

Maarten Groothuizen
Tweede Kamerlid D66

Hendrik Hartevelt
Voorzitter Stichting het Zwarte Gat

Prof. Dr. Bob Hoogenboom
Forensic Business Studies

Essam Jansen
E&A Events

Mr. Sander Janssen
Strafrechtadvocaat

Martin Jelsma
*Drugs & Democratie programma,
the TransNational Institute (TNI)*

Eelke Kleijn
DJ en producer

Prof. Dr. Gerjo Kok
*Em. hoogleraar toegepaste psychologie,
UM*

Prof. Dr. Emile Kolthoff
*Hoogleraar Criminologie, OU / Lector
Ondermijning Avans Hogeschool*

Prof. Dr. D.J. Korf
Hoogleraar Criminologie UvA

Pepijn Lanen
De Jeugd van Tegenwoordig

Frank van der Lende
DJ 3FM

Ben Lebesque
*Senior preventiefunctaris,
Verslavingszorg Noord Nederland*

Ronald van Litsenburg
Event Medical Service

Olivier Locadia
De Jeugd van Tegenwoordig

Thomas Martojo
Dekmantel

J. V. Muller
Voorzitter raad van Bestuur Arkin

Prof. Dr. Arie C. Nieuwenhuijzen
Kruseman
Ex-voorzitter KNMG

Manifest voor een realistisch drugsbeleid

Saskia Noort
Schrijfster en journaliste

Dr. Gjalt-Jorn Peters
Universitair docent gedragsverandering, OU

Mr. Peter Plasman
Strafrechtadvocaat

Tjibbe Reitsma
Commissaris politie b.d.

Bastiaan Rosman
Presentator Drugslab BNN

Prof. Mr. Theo de Roos
Em. hoogleraar Strafrecht UT en plv. rechter

Drs. R.J.T. Rutten
*Raad van Bestuur Tactus verslaving
(bestuurslid GGZ Nederland)*

Marc Schuilenburg
Universitair docent Criminologie, VU

Mr. Sidney Smeets
Strafrechtadvocaat

Mark Smitz
Directie MedEvents

Mr. Gerard Spong
Strafrechtadvocaat

Ritty van Stralen
Directie ID&T

Duncan Stutterheim
Dancepionier en ondernemer

Wouter Tavecchio
Directie ID&T

Dr. E. Tellegen
*Schrijver 'Het utopisme van
de drugsbestrijding', 2008.*

Jan Terlouw
Ex-minister van Economische zaken

Matthijs Theben Terville
Dekmantel

G.J.W.C.M. Tibosch MPM
Voorzitter Verslavingskunde Nederland

Casper Tielrooij
Dekmantel

Prof. Dr. Jean Tillie
*Decaan faculteit Maatschappij en Recht,
HvA / hoogleraar Political Science*

Gert Jan Tupker MHA
*Bestuurder Parnassia Groep zorgbedrijven
i-psy, PsyQ en Brijder verslavingszorg*

Dr. E. Vedel
Directeur Jellinek

M.J. Verschuure
Voorzitter Raad van Bestuur IrisZorg

Mr. Tim Vis
Strafrechtadvocaat

E. de Vos
Bestuurder Terwille

Peter R de Vries
Misdaadverslaggever

Filemon Wesselink
Presentator

Sigrid Wijnberg
Raad van Bestuur Novadic- Kentron

Prof. mr. Michail Wladimiroff
Voormalig advocaat

Richard Zijlma
Dancepionier